

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԼՈՒՌԻ ՄԱՐԶ**

ՍԱՐԱՀԱՐԹ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

2019-2023 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

***ՍՈՑԻԱԼ - ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ***

Կազմել է համայնքի ղեկավար՝ Ա. Փիլոյանը

Սարահարթ -2019թ.

1. Ներածություն	3
2. Համայնքի իրավիճակի նկարագրում.....	4
Պատմական ակնարկ	
3. Սարահարթ համայնքի տեսլականը	
4. Սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն	
5. Հիմնահարցերի բացահայտում և վերլուծություն.....	
6. Առաջնահերթ հիմնահարցերի վերլուծություն	
7. Ռազմավարության սահմանում	

1. Ներածություն

Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի Սարահարթ համայնքի 2019-2023թթ. հնգամյա զարգացման ծրագրի ընդունման նպատակն է սահմանել համայնքի տեսլականը 2023 թվականին, այդ տեսլականին հասնելու ռազմավարությունը և հիմնական ուղղությունները: Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը մշակելիս հաշվի են առնվել տեղական ինքնակառավարման մարմիններին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ վերապահված իրավասությունները, համայնքի առկա ռեսուրսները, պարտավորությունները, աշխարհագրական դիրքը, ռելևային ու բնակլիմայական առանձնահատկությունները, ինչպես նաև հանրապետության տնտեսական ու սոցիալ քաղաքական առկա վիճակը, առաջիկա զարգացումների կանխատեսումները: Չարգացման ռազմավարության և գերակայությունների սահմանման ժամանակ ցուցաբերվել է համայնքի սոցիալ տնտեսական վիճակի վերլուծություն, գնահատվել են համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերը, հնարավորություններն ու զարգացմանը խոչնդոտող պայմանները և դրանք ծնող պատճառները:

Ծրագրի նախագծի հիմք է հանդիսացել համայնքի ղեկավարի, համայնքի ավագանու անդամների նախընտրական ծրագրերը, համայնքում կազմակերպված հանրային լսումների արդյունքում Սարահարթցիների տեսակետների, կարծիքների և պատկերացումների համադրումը, ինչպես նաև պետական, մարզային ու տարածաշրջանային ռազմավարական նշանակության հնարավոր այլ ծրագրերի հետ համագործակցության հնարավորությունը և այդ ծրագրերի հնարավոր ներգործությունը համայնքի բնակիչների սոցիալական հիմնախնդիրների վրա:

Ինչպիսին է ուզում տեսնել Սարահարթցին իր գյուղը հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին: Ինչ սոցիալ տնտեսական, բարոյահոգեբանական վիճակ կունենանք համայնքում 2023 թվականին: Ինչպիսին կլինի միջին վիճակագրական Սարահարթցու կենսամակարդակը: Այս հարցերի պատասխանը կախված է նպատակների ու խնդիրների ճիշտ սահմանումից և այդ նպատակներին հասնելու ու խնդիրները լուծելու ճիշտ տակտիկա ու ռազմավարություն ընտրելու մեթոդաբանությունից: Հասկանալի է, որ մեր միջոցները սուղ են ու սահմանափակ: Հետևաբար լավագույն արդյունքի հասնելու համար անհրաժեշտ է համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մեթոդաբանության համար հիմք ընդունել քիչ միջոցներով մեծ արդյունք ստանալու սկզբունքը: Միջոցների խնայողություն, ծախսերի արդյունավետ ու նպատակային իրականացում, առաջնահերթությունների ճշգրտում, բյուջետային եկամուտների հետևողական ավելացում. սրանք այն կարևորագույն պայմաններն են, որոնց պարտադիր կատարման արդյունքում առաջիկա 5 տարիներին քայլ առ քայլ հասնելու ենք Սարահարթ համայնքի կայուն զարգացման ինչի արդյունքում 2023 թվականին կունենանք հնարավորին չափ բարեկեցիկ համայնք, սոցիալապես ավելի ապահով և համեմատաբար բարձր կենսամակարդակ ունեցող բնակիչներով, մշակութային հագեցվածությամբ:

2. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն

2.1 Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն

Գյուղը հիմնադրվել է 1829-30 ական թվականներին: Գաղթելով պատմական Հայաստանի Բասենի Նահանգի Էյքիբադ գյուղից, մեր պապերը հանգրվանել են այժմյան բնակատեղիից 2-3 կմ հյուսիս-արևմուտք գտնվող մի բնակավայրում (այժմ՝ Գոգարան համայնք): Մի քանի տարի անց հիմնել են նոր այժմյան բնակավայրը: Առաջին տները կառուցվել են Մեծ աղբյուր կոչվող տարածքում: Այս տարածքում էր գտնվում նաև Հին եկեղեցին (Հին ժամը), որը ամբողջովին ավերվեց 1988 թ Սպիտակի երկրաշարժի հետևանքով: Այստեղ է գտնվում նաև Հայրենական Մեծ պատերազմի զոհերի հիշատակին կառուցված հուշարձանը: Գյուղում կառուցված է համայնքային կենտրոն, որտեղ էլ գործում են տեղական ինքնակառավարման մարմինները: Գյուղում գործում է 1884 թվականին կառուցված Սուրբ Մարիամ Աստվածածին եկեղեցին: Եկեղեցին վերականգնվել է 2003-04 թվականներին Մայր Աթոռի կողմից՝ սարահարթի բարերար, ամերիկացու Աշոտ Մարտիրոսյանի (Տելեմագ) կտակած միջոցներով: Եկեղեցուց 50-60 մետր դեպի հյուսիս գտնվում է հին գերեզմանոցը, որը ունի ցանկապատման ու պահպանման կարիք:

Գյուղում գործում է միջնակարգ դպրոց՝ 156 աշակերտով և 24 ուսուցչով: Հիմնականում համալրված է մանկավարժական կադրերով: Դպրոցում գործում է նաև նախադպրոցական խումբ: Դպրոցի շենքը կառուցվել է երկրաշարժից հետո և շահագործման է հանձնվել 1993 թվականին: Դպրոցի շենքի վիճակը բավարար է: Սակայն մեծ չափերի և անհարմար դիրքի պատճառով ձմռանը դժվար է տաքացվում: Զուգարանը և սանհանգույցը գտնվում են ոչ բարվոք վիճակում և կարիք ունեն հիմնանորոգման: Չի ջեռուցվում մարզադահլիճը: Ունի ընդարձակ բակ և հարմարավետ խաղահրապարակ:

Գյուղում չի գործում մշակույթի տուն, չկան մշակութային կազմակերպություններ:

Համայնքի տարածքը կազմում է 2891,04 հա, որից

1. Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր 2719.42 հա

2. Բնակավայրի հողեր 105.62 հա

3. Արդյունաբերական, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողեր. 11.20 հա

4. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքի օբյեկտների հողեր 8.02 հա

5. Հատուկ պահպանվող տարածքների հողեր 1.81 հա

6. Անտառային ֆոնդի հողեր 36.12 հա

7. Ջրային ֆոնդի հողեր 8.85 հա

Համայնքային սեփականություն է 1452,46 հա հողերը ըստ նշանակության

1. Գյուղատնտեսական նշանակության 1415.45 հա

2. Բնակավայրերի 34.31 հա

3. Արդյունաբերական, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողեր 0.89 հա

Համայնքի վարչական սահմաններում է գտնվում պետական սեփականության 938.48 հա հող, որից

1. Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր 875.55 հա

2. Բնակավայրի հողեր 0.95 հա

3. Արդյունաբերական, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողեր. 8.99 հա

4. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքի օբյեկտների հողեր 8.02

5. Հատուկ պահպանվող տարածքների 1.81

6. Անտառային 36.12

7. Ջրային 8.85

Մարի հանդամասերը հիմնականում չեն մշակվում: Ընդհանուր առմամբ չի մշակվում ավելի քան 140 հա սեփականաշնորհված հող: Որոշ վարելահողեր վերածվել են խոտհարքերի: Չի մշակվում բնակավայրին մերձակա, որպես տնամերձ քաղաքացիների սեփականություն հանդիսացող «Քարի գլուխ» կոչվող հանդամասը՝ 12.5հա

գյուղացիական տնտեսության սեփականություն:

Համայնքը չունի գլխավոր հատակագիծ:

Բնակչությունը՝ 1416 մարդ:

2.2 Համայնքի սոցիալ տնտեսական իրավիճակը

Համայնքում գործող արդյունաբերական ձեռնարկությունները չկան :

Համայնքի հողագործությունից ստացվող հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը հանդիսանում են ցորենն ու գարին: Տնամերձերում աճեցվում է կարտոֆիլ, գազար, լոբի, սխտոր և այլն: Ստացված բերքի ծավալները մեծ չեն: Հաճախ չեն բավարարում գյուղացիական տնտեսությունների, ինչպես նաև համայնքի ներքին պահանջարկը:

Բավարար են համարվում կաթի արտադրության ցուցանիշները: Կաթը տեղում չի վերամշակվում: Տարբեր ընկերություններ մթերում են տեղում՝ էժան գներով:

Զբոսաշրջային հետաքրքրություն ներկայացնող բնական, պատմական և մշակութային հուշարձաններ համայնքում չկան:

Գյուղում գործում է միջնակարգ դպրոց՝ կոմպլեկտավորված 12 դասարանով, նախատեսված 300 աշակերտի համար, ունի 156 աշակերտ, գործում է նախադպրոցական խումբը:

Գյուղում գործում է բուժկետ:

2.3 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՄԿԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Իրավիճակի գնահատում

Համայնքի կայուն զարգացման համար աղետների ռիսկերի գնահատումը և կառավարումը կարևորագույն պայմաններից է:

Կլիմայի հետ կապված աղետները՝ կարկտահարությունը և երաշտը զգալի վնաս են հասցնում համայնքի տնտեսությանը: Հաճախակի դարձած կարկտահարությունների պատճառած վնասները նվազեցնելու համար հակակարկտային կայան տեղադրելու անհրաժեշտություն կա:

Վերջին շրջանում համայնքում շատացել են անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհների դեպքերը, որոնց կանխարգելման համար անհրաժեշտ է բնակչության շրջանում բացատրական աշխատանքներ տանել:

Հիմնախնդիրներ, նախատեսվող ծրագրային միջոցառումներ

1. Հրդեհների դեմ պայքարելու համար հրդեհների մարման համար նախատեսված սարքավորումների ձեռք բերում:

2. Հրդեհների դեպքում մարդկային գործունը բացառելու նպատակով պլակատների և բրոշյուրների ձեռք բերում:

3. Սարահարթ համայնքի 2023 թվականի տեսլականը

Սարահարթ համայնքում առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում ակնկալվում է բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական պայմանները, օգտագործելով սեփական ռեսուրսները, հնարավոր պետական օժանդակություն, դոնոր կազմակերպությունների, անհատ քաղաքացիների և արտերկրում բնակվող Սարահարթցիների հնարավոր ներդրումները:

4. Սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն

4.1. Իրավիճակն ըստ ոլորտների

4.1.1. Ժողովրդագրություն և միգրացիա

Համայնքում գրանցված է 400 տնտեսություն, որից առկա է 388-ը:

Աղյուսակում բերված են ժողովրդագրական տեղեկություններ 2016թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ

Մշտական բնակչության թվաքանակը	Ընդամենը	1341
	Իգական	678
	Արական	663
Առկա բնակչության թվաքանակը	Ընդամենը	1306
	Արական	644
	Իգական	662
տնային տնտեսությունների թվաքանակը	Մշտական	405
	Առկա	392
5-6 տարեկան բնակչության թվաքանակը	Արական	15
	Իգական	19
	Ընդամենը	34
7-10 տարեկան բնակչության թվաքանակը	Արական	35
	Իգական	30
	Ընդամենը	65
11-14 տարեկան բնակչության թվաքանակը	Արական	28
	Իգական	19
	Ընդամենը	47
15-17 տարեկան բնակչության թվաքանակը	Արական	33

	Իգական	24
	Ընդամենը	57
18-22 տարեկան բնակչության թվաքանակը	Արական	64
	Իգական	52
	Ընդամենը	117
23-45 տարեկան բնակչության թվաքանակը	Արական	235
	Իգական	243
	Ընդամենը	470
46-62 տարեկան բնակչության թվաքանակը	Արական	155
	Իգական	205
	Ընդամենը	360
Պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններում	Պետական մարմիններում	41
	ՏԻՄ երում	8
Կենսաթոշակատուների թվաքանակը	Արական	32
	Իգական	82
	Ընդամենը	114
Միայն կենսաթոշակատուներից /63 և ավելի/ կազմված տնային տնտեսությունների քանակը	Ընդամենը	28
Սեփական գյուղատնտեսական հող չունեցող տնային տնտեսությունների քանակը	Ընդամենը	2

Սարահարթ համայնքում առկա է սոցիալապես խոցելի բնակչություն: Բնակիչներից 43-ը ունեն 1-3-րդ խմբի հաշմանդամություն: Ընտանեկան նպաստների համակարգում ընդգրկված է 148 ընտանիք, 24 ընտանիք բազմազավակ է (երեք և ավելի անչափահաս երեխա ունեցող), կենսաթոշակատուների թիվը կազմում է 128 մարդ (որից 67 կին): Համայնքը չունի առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխա: Միակողմանի ծնողագուրկ է 2 երեխա: Միայնակ չաշխատող կենսաթոշակատուները 2-ն են:

Մինչև 6 տարեկան երեխա ունեցող ընտանիքների թիվը 34-ն է : 2018 թ. Դեկտեմբերի 20-ի դրությամբ համայնքում արձանագրվել է 14 կենդանի ծնունդ, 14մահ, գրանցվել է ընդամենը 7 Ամուսնություն, 1 ամուսնալուծություն:

2018-19թթ-ին համայնքից մշտական բնակության նպատակով արտերկիր կամ ՀՀ այլ բնակավայրեր մեկնել է ...մարդ, նույն ժամանակահատվածում համայնքում մշտական բնակություն է հաստատել .... մարդ, արտագնա (սեզոնային) աշխատանքի մեկնողների թիվը 2018-19 թվերին կազմել է միջինը 563 մարդ:

4.1.2. Զբաղվածություն

Համայնքի բնակչությունը հիմնականում զբաղված է գյուղատնտեսությամբ, որը սակայն շահութաբեր չէ: Ոչ գյուղատնտեսական ոլորտում ընդգրկված է 574 մարդ: Մասնավորապես, պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում աշխատում է 49 մարդ:

Սարահարթ համայնքում գործում են 7 առևտրի կետեր որտեղ, զբաղված անձանց թիվը կազմում է 9 մարդ:

Համայնքում չեն գործում սոցիալական ծառայություններ, նոտարական գրասենյակ, ԶԱԳՄ-ի բյուրո, աղետների ռիսկերի նվազեցման համակարգող մարմին և այլ կառույցներ: Թվարկված ծառայությունները հասանելի են Սարահարթ համայնքից 7 կմ հեռավորության վրա գտնվող Սպիտակ քաղաքում:

4.1.3 Հողօգտագործում և գյուղատնտեսություն

Համայնքի բնակչությունը հիմնականում զբաղվում են հողագործությամբ և անասնապահությամբ, մշակվող հողատարածքներից ցածր բերք է ստացվում, որի պատճառը հիմնականում հողերի ոչ բերրիությունն է, ոռոգման ջրի բացակայությունը, հաճախակի կրկնվող կարկտահարությունը և երաշտը:

Տնամերձերում բնակիչները աճեցնում են բանջարեղեն ստանային կուլտուրաներ՝ կարտոֆիլ, լոբի, գազար, սխտոր և այլն:

Պտղաբուծությունը համայնքում զարգացած չէ:

Սարահարթ համայնքի գյուղատնտեսական նշանակության հողերը ըստ գործառնական նշանակության և սեփականության սուբյեկտների

Ստատիստիկական կատեգորիան	Գողատեսք, գործառնական նշանակություն	Ընդամենը (2+3+4+8+12)	Սեփականության սուբյեկտ										
			ՀՀ քաղաքացիների	ՀՀ իրավաբանական անձանց	համայնքային				պետական				Օտարերկրյա պետությունների, կազմակերպությունների և ՀՀ-ում կազմակերպության հատուկ կարգավիճակ ունեցող անձանց
					ընդամենը (5+6+7)	տիրաջատարացված	տիրաբերության	օգտագործման և վարձակալության չտրված	ընդամենը (9+10+11)	տիրաջատարացված	տիրաբերության	օգտագործման և վարձակալության չտրված	
Ա	Բ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
0	վարելահող	513.49	427.44		86.05		11.28	74.77					
0	բազմ տնկ, ընդամենը												
1	այդ թվում պտղ այգի												
2	խաղողի այգի												
3	այլ բազմամյա												
0	խոտհարք												
0	արոտ	1976.40	0.98		1237.60			1237.60	737.82			737.82	
0	այլ հողատեսքեր	229.53			91.80			91.80	137.73			137.73	
0	Ընդամենը	2719.42	428.42		1415.45		11.28	1404.17	875.55			875.55	

Գյուղատնտեսական մեքենայացում: Համայնքում առկա է 12 անվավոր և թրթուրավոր տրակտոր, 2 հացահատիքահավաք կոմբայն,

Գյուղատնտեսական մեքենաների քանակը

Հ/հ	Գյուղ. մեքենաներ և գործիքներ	Քանակը		
		համայնքային սեփականության	մասնավոր սեփականության	ընդամենը
1.	Հացահատիկային կոմբայն	1	1	2
2.	Տրակտոր անիվավոր		8	1
3.	Տրակտոր թրթուրավոր	1	2	
4.	Բեռնատար մեքենա		22	

Անասնապահություն: Սարահարթ համայնքում առկա է 502 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն, որից՝ 297 գլուխ կով, խոզեր՝ 22 գլուխ, մեղվափեթակ՝ 361 հատ, թռչուն՝ 1251 հատ: Համայնքում արտադրվում է գյուղատնտեսական մթերքներ՝ կաթ, միս, բուրդ, ձու, մեղր:

Անհրաժեշտ է ստեղծել կաթի, մսի մթերման կետեր, ինչը հնարավորություն կտա զարգացնել անասնապահությունը, ստեղծել լրացուցիչ աշխատատեղեր, ավելացնել համայնքային բյուջեի մուտքերը:

Համայնքի սեփականությունը և բյուջեն

Համայնքի բյուջեն հիմնականում ձևավորվում է հողի հարկից, գույքահարկից, համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձավճարներից, և պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիայից, սուբվենցիայի հատկացումներից : Սարահարթ համայնքն ունի ապառքներ հողի հարկի՝ 6257.1 հազ.դրամ, այնպես էլ գույքի հարկի՝ 6795.0 հազ.դրամ, սուբվենցիայի գումար 1813.3 դրամ:

Սարահարթ համայնքի 2018թ.-ի բյուջեի եկամուտների պլանային և փաստացի կատարման ցուցանիշները 2018 թ դեկտեմբերի 20-ի դրությամբ

Տողի NN	Եկամտատեսակները	պլանավորված	Փաստացի կատարված	Կատ. %-ով
		վարչական բյուջե	Վարչական բյուջե	
1	2	3	4	5
1000	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՍՈՒՏՆԵՐ այդ թվում՝	34505.6	32509.6	94.2
1112	Հողի հարկ համայնքների վարչական տարածքներում գտնվող հողի համար	2085.1	2224.9	106.7
1121	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	4350.0	3675.8	84.5

1132	ա) Համայնքի տարածքում նոր շենքերի, շինությունների (ներառյալ ոչ հիմնական) շինարարության (տեղադրման) թույլտվության համար որից`	50.0	5.3	1.1
1133	աա) Հիմնական շինությունների համար	50.0	5.3	1.1
1137	դ) Համայնքի տարածքում ոգելից խմիչքների (կամ) ծխախոտի արտադրանքի վաճառքի, հանրային սննդի օբյեկտներում` ոգելից խմիչքների և (կամ) ծխախոտի արտադրանքի իրացման թույլտվության համար	60.0	60.8	101.3
1251	ա) Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	27144.1	27144.1	100.00
1331	Համայնքի սեփականություն համարվող հողավարձակալության վարձավճարներ	811.0	452.8	55.8
1393	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված` համայնքի բյուջեի մուտքագրելիք ենթակա այլ եկամուտներ	100.0	-	0

Մարահարթ համայնքի 2018թ.ի բյուջեի եկամուտների պլանային ցուցանիշները ըստ եկամտատեսակների

Տողի	Եկամտատեսակները	վարչական մաս (հազ.դրամ)
ք1	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	32327.2
2	Գույքահարկ համայնքների վարչական տարածքներում գտնվող շենքերի և շինությունների համար	0.0
3	Հողի հարկ համայնքների վարչական տարածքներում գտնվող հողի համար	2085.1
4	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	4350.0
5	ա) Համայնքի տարածքում նոր շենքերի, շինությունների (ներառյալ ոչ հիմնական) շինարարություն (տեղադրման) թույլտվության համար (տող 1133 + տող 1334),	50.0
6	աա) Հիմնական շինությունների համար	50.0
7	դ) Համայնքի տարածքում ոգելից խմիչքների և (կամ) ծխախոտի արտադրանքի վաճառքի, իսկ հանրային սննդի օբյեկտներում` ոգելից խմիչքների և (կամ) ծխախոտի արտադրանքի իրացման թույլտվության համար	60.0

8	ա) Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	25649.5
9	բբ) Պետական բյուջեից համայնքի վարչական բյուջեին տրամադրվող այլ դոտացիաներ	
1	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձավճարներ	811.0
11	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարող հատկացումներից մուտքեր	X
12	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ	100.0

Սարահարթ համայնքի 2018թ.-ի բյուջետային ծախսերի պլանային և փաստացի կատարման ցուցանիշները ըստ գործառական դասակարգման 2018թ դեկտեմբերի 20-ի դրությամբ.

0		պլանավորված		փաստացի կատարված		կատարված է %	
		վարչական բյուջե	ֆոնդային բյուջե	վարչական բյուջե	ֆոնդային բյուջե	վարչական բյուջե	ֆոնդային բյուջե
1	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ	34444.6	16965.8	21150.5	15616.0	61.4	92.0
2	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	21123.0	0	16753.3	0	79.3	
3	ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	200,000	0	0	0	0	
4	ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	4400.0	7852.6	1032.0	6680.0	23.4	85.0
5	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	1300.0	0	1260.0	0	96.9	
6	ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՈՄՈՒՆԱԼ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ	1500.0	10914.3	967.0	8684.0	64.5	79.6
7	ՀԱՆԳԻՍՏ, ՄՇԱԿՈՒՅԹ ԵՎ ԿՐՈՆ	680.0	0	160.0	0	23.5	
8	ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	750.0	0	153.2	0	20.4	
9	ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	1050.0	0	825.0	0	78.6	

4.1.4. Համայնքում իրականացվ(ող)ած ծրագրեր

Վերջին տարիներին համայնքում իրականացվ(ող)ած ծրագրեր

Ծրագրեր	Իրականացնող կազմակերպությունը	Ծրագրի արժեքը, հազ. դրամ	Համայնքի ներդրում	Իրականացման տարեթիվը
---------	-------------------------------	--------------------------	-------------------	----------------------

1	Փողոցների գիշերային լուսավորում	<<Այպոշին ՍՊԸ>>	14054.3	8684.0	2018թ

4.2. Ներքին և արտաքին գործոնների վերլուծություն
Ուժեղ (SWOT) վերլուծություն (ուժեղ և թույլ կողմեր)

Ներքին	
Ուժեղ կողմեր	Թույլ կողմեր
<ul style="list-style-type: none"> • Խմելու ջրի լեռնային աղբյուրների առկայություն • Հիմնականում գազաֆիկացված է 	<ul style="list-style-type: none"> • Բնակավայրով չեն անցնում խոշոր նշանակության ավտոճանապարհներ • Ոռոգման ջրի անբավարարություն • Մայրաքաղաքից հեռավորությունը • Գյուղը մարզկենտրոնի հետ կապող հասարակական տրանսպորտի անկանոն աշխատանք • Հողհանդակների մեծ թեքությունը • Գյուղատնտեսական տեխնիկան հին է ու մաշված

Ուժեղ (SWOT) վերլուծություն (հնարավորություններ և սպառնալիքներ)

Արտաքին	
Հնարավորություններ	Սպառնալիքները
<p>Գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկայի կազմակերպում</p> <p>Կաթի, մսի մթերման կետի ստեղծում</p> <p>Քարի հանքի շահագործում</p>	<p>Բնակլիմայական պայմանները՝ պարբերաբար կրկնվող երաշտները, կարկտահարությունները</p> <p>Բնակավայրը գտնվում է սեյսմոակտիվ գոտում</p>

5. Հիմնախնդիրների բացահայտում և լուծման ուղիները

Սարահարթ համայնքի զարգացման 2023 թվականի տեսլականին հասնելու համար զարգացման ուղղություններն ու գերակա ոլորտները ըստ առաջնահերթությունների

1. Գյուղատնտեսություն
  - 1.1 հողագործություն
  - 1.2 անասնապահություն
  - 1.3 արտադրանքի իրացում
2. Կոմունալ տնտեսություն
  - 2.1 Խմելու ջրի քանակի ավելացում, որակի բարելավում
  - 2.2 Աղբահանության բարելավում, սան մաքրում
3. Բնակարանաշինություն

3.1 Երկրաշարժից անօթևան մնացած ընտանիքների բնակարանով ապահովման հիմնախնդիր

3.2 Երիտասարդ և նորաբաժան ընտանիքներին համայնքային սեփականության հողերից բնակարան կառուցելու նպատակով հողամասերի տրամադրում

4. Արտադրություն, առևտուր, ծառայություններ

4.1 Փոքր ձեռնարկատիրության խթանում

4.2 Առևտրի կազմակերպման, առևտրի օբյեկտների ավելացում

4.3 Սպասարկման ծառայություններ մատուցող անհատ ձեռնարկատիրության կայացմանն ու զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ

5. Տրանսպորտ

6. Կրթություն,

7. Հանգիստ, մշակույթ, սպորտ

հհ	Ծրագիր	Իրականացման տարի	Ֆինանսավորման աղբյուրները	Պահանջվող ֆինանսական միջոցներ	Ծրագիրը իրականացնողը	այլ
1	Պոմպակայանի վերագործարկում	2019թ	Պետական օժանդակություն, «Գետիկ» ՋՕՄ, Համայնքի ներդրում	8000000դ	Համայնք «Գետիկ» ՋՕՄ	
2	«Մանուկյանի առու» ինքնահոս ջրատարի վերականգնում	2019թ	Համայնքի բյուջե	1500000դ	Համայնք	
3	Համայնքային ճանապարհների նորոգում	Շարունակական 2019-2023թթ	Համայնքի բյուջե	1000000 դ յուրաքանչյուր տարի	Համայնք	
4	Մարզահրապարակների կառուցում	2019-2020թթ	Համայնքի բյուջե Բնակիչների աջակցություն	1000000դ	Համայնք	
5	Մարզկենտրոնը համայնքին կապող երթուղու անխափան աշխատանք	2019-2020թթ	Առանց ֆին. երդրման		Համայնքապետարան Մարզպետարան Տնտեսվարող կազմակերպություններ	
6	Համայնքին կենտրոնի գույքի ձեռքբերում	2019-2020 թթ	Համայնքի բյուջե	300000 յուրաքանչյուր տարի	համայնք	
7	Դպրոցի զուգարանի և սանհանգույցի նորոգում	2019թ	«Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման	300000դ		

			միջոցով գործազուրկների Ժամանակավոր զբաղվածության ապահովում» ծրագիր Համայնքի բյուջե			
8	Խմելու ջրի ներքին ցանցի ընդլայնում	2019-2023թթ	Դոնոր կազմակերպությունն եր համայնք	2000000դ	Համայնք	
9	Կաթի վերամշակման կայանի ստեղծում	2019թ	Մասնավոր ներդրող		Համայնք Մասնավոր ներդրող	
10	Քարի հանքի շահագործում	2019-2023թթ				
11	Կարի արտադրամասի հիմնում	2019-2023թթ	Մասնավոր ներդրող			
12	Արևային ֆոտովոլտային կայանների տեղադրում	2019-2023թթ	Համայնքի բյուջե			
13	Հակակարկտային կայանների տեղադրում	2019-2023թթ				
14	Մանկական խաղահրապարակների ստեղծում	2019-2023թթ				

7. Ռազմավարության սահմանում

Համայնքի սոցիալ - տնտեսական զարգացման ծրագիրը ռազմավարությունն է՝ բարեփոխումներ անցկացնելու ճանապարհով հետևողականորեն բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական, մշակութային և հանգստի պայմանները, համայնքը դարձնել բարեկարգ և գրավիչ բնակավայր, զարգացնել գյուղատնտեսության ավանդական ճյուղերը /անասնապահություն, բուսաբուծություն/: Համայնքում պայմաններ ստեղծել անասնապահական արտադրանքի վերամշակման և իրացման դժվարությունները հաղթահարելու համար:

Սարահարթ համայնքի 2019-2023թթ. Հնգամյա զարգացման ռազմավարական ծրագրում ներառված առանձին ծրագրային դրույթները վերջնական չեն և սահմանափակված չեն սույն ծրագրում ներառվածով: Համայնքը դինամիկ զարգացող կենդանի համակարգ է և առաջիկայում ևս համապատասխան միջոցների հայթայթման, հնարավոր ներդրողների հետ փոխշահավետ համագործակցության, այլ ծրագրերում կառավարության օժանդակության դեպքերում սույն ծրագրում կարող են ավելացվել նոր ծրագրային դրույթներ:

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր
« Պոմպակայանի վերագործարկում»
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքային և բնակիչների սեփականություն հանդիսացող 240հա վարելահողի ոռոգման ապահովում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Ապահովել համայնքի գյուղական նշանակության հողամասերն ու տնամերձերը բավարար քանակի ոռոգման ցրով: Գյուղատնտեսական արտադրանքի ավելացում:						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Առկա է խողովակաշարը և վարձրվոլտ հոսանքագիծ	Պոմպի, էլեկտրական շարժիչի և տրանսֆորմատորի տեղադրում 8000000	Ոռոգվող հողերի ավելացում	Ոռոգվող հողերի ավելացում	Ոռոգվող հողերի ավելացում	Ոռոգվող հողերի ավելացում	Ոռոգվող հողերի ավելացում	
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Համայնքի տնամերձերի ոռոգման հնարավորություն						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		8000000					
	1.						
Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Փաստաթղթային ապահովում 1.2. Փամբակ գետի ջրից ջրառ և ինքնահոսով տեղափոխում մինչև պոմպակայան 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Տրանսֆորմատորի, էլ. Շարժիչի և պոմպի տեղադրում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալծախսեր՝ 8000000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 8000000						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Համայնքի բնակիչների աշխատույժ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Էլեկտրաէներգիայի բարձր սակագին						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի հողօգտագործողներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբ՝ 2019 այնուհետև շարունակական մինչև 2023թ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Խողովակաշարը և բարձրվոլտ հաղորդագծերը առկա են: Տեղադրվում է տրանսֆորմատորը, էլեկտրական շարժիչը և պոմպը: Ծրագիրը իրականացնում է «Գետիկ» ՋՕՍ-ը, կառավարությունը տրամադրում է սուբսիդիա, Սարահարթ համայնքը կատարում է համապատասխան ներդրումներ: Ծրագրի իրականացումով կլուծվի Սարահարթի վարելահողերի ոռոգման խնդիրը, գյուղի ազգաբնակչությունը կներգրավվի գյուղատնտեսական աշխատանքներում, կկրճատվի գործազրկությունը, կավելանա գյուղմթերքների արտադրության ծավալները:						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Մանուկյանի առու» ինքնահոս ջրատարի վերականգնում

(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Ոռոգման ջրի անբավարարություն						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Ինքնահոս ոռոգման ջրով ապահովել մոտ 50 գյուղացիական տնտեսություն, մոտ 10հա տնամերձ:						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		1500000	Ընթացիկ նորոգում և պահպանում	Ընթացիկ նորոգում և պահպանում	Ընթացիկ նորոգում և պահպանում	Ընթացիկ նորոգում և պահպանում	
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	<<Փոքր ձորից>> ջրառ և տնամերձերի ապահովում ոռոգման ջրով						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		Քայքայված առու	Գործող առու	Գյուղմթերքն երի արտ. աճ	Գյուղմթերքն երի արտ. աճ	Գյուղմթերքն երի արտ. աճ	Գյուղմթերքն երի արտ. աճ
	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
2018		2019	2020	2021	2022	2023	
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Համապատասխան քանակի և տրամաչափի խողովակների ձեռքբերում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Առվի մաքրման հողային աշխատանքների իրականացում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 1000000 Կապիտալ ծախսեր՝ 500000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 1500000						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Համայնքի բնակիչների աշխատույժ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Հնարավոր փլուզումներ						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի հողօգտագործողներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019թ ապրիլ- հունիս ամիսներ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Առուն հնարավոր է մաքրել համայնքի բյուջեր միջոցներով: Փլուզված տեղերի համար կապահանջվի 50-60 մետր խողովակ, մնացածը հողային մաքրման աշխատանքներ են: Մեկ անգամ ներդրումների միջոցով առուն վերականգնելուց հետո հնարավոր կլինի ամեն տարի առանց ֆինանսական միջոցների շահառուների միջոցով մաքրել ու պահպանել առուն:						

Ծ Ր Ա Պ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Պ Ի Ր
Համայնքային ճանապարհների նորոգում և պահպանում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Ներհամայնքային և հանդամիջյան ճանապարհների ոչ բարվոք վիճակ						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Ապահովել ներհամայնքային և հանդամիջյան ճանապարհների նորմալ վիճակ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		1000000	1000000	1000000	1000000	1000000	
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Ապահովել ներհամայնքային և հանդամիջյան ճանապարհների նորմալ վիճակ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Յուրաքանչյուր տարի կատարել ճանապարհների ընթացիկ նորոգում և պահպանում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 5000000 Կապիտալ ծախսեր՝ 5000000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 10000000						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Ազատ աշխատույժ, բեռնատար և ինքնաթափ մեքենաներ, շինարարական տեխնիկա						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Դիզեյային վառելիքի գներ						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019-2023թթ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Յուրաքանչյուր տարի ներդրվում է 1000000 դրամ գումար համայնքի բյուջեր միջոցներից, ինչով նախատեսվում է ներհամայնքային և հանդամիջյան ճանապարհների որակը: Առանձին դեպքերում կիրականացվի նշված ճանապարհների ընթացիկ նորոգում և պահպանում:						

Ծ Ր Ա Պ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Պ Ի Ր

Մարզահրապարակի կառուցում

(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Դպրոցականների և երիտասարդության ազատ ժամանակի օգտագործում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Համայնքի բակերում և առանձին չօգտագործվող տարածքներում տեղադրել պտտածողեր, ճոճանակներ, ոչ բարդ ու ոչ թանկարժեք մարզային սարքավորումներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Նմանատիպ սարքերի բացակայություն	1000000					
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Թիրախային արժեքներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		Նմանատիպ սարքերի բացակայություն					
	Թիրախային արժեքներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նախատեսված միջոցառումների ջրջանակներում յուրաքանչյուր տարի տեղադրել պտտածողեր, ճոճանակներ, ոչ բարդ ու ոչ թանկարժեք մարզական սարքավորումներ 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Նախատեսված միջոցառումների ջրջանակներում յուրաքանչյուր տարի տեղադրել պտտածողեր, ճոճանակներ, ոչ բարդ ու ոչ թանկարժեք մարզական սարքավորումներ /շարունակական						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 1000000 Կապիտալծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝ 1000000						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Համայնքի բնակիչների աշխատույժ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի երեխաներ և երիտասարդներ, ազգաբնակչություն						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019-2023թթ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ոչ մեծ ֆինանսական ներդրումներով ապահովում է համայնքի բակերում առանձին չօգտագործվող տարածքներում պտտածողերի, ճոճանակների, ոչ բարդ ու ոչ թանկարժեք մարզական սարքավորումների տեղադրումը: Ծրագիրը կարելի է իրականացնել երիտասարդների, շահագրգիռ անձանց օգնությամբ:						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

Մարզկենտրոնը համայնքին կապող երթուղու կանոնավոր աշխատանք
(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Գյուղը կտրված է խոշոր ավտոճանապարհներից: Համայնքը Վանաձորին կապող երթուղու ոչ կայուն աշխատանք						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Ապահովել կայուն երթուղի տարվա բոլոր ժամանակահատվածների համար: Ապահովել ուսանողների համար հարմարավետություն, գյուղացիական տնտեսությունների համար բերքը շուկա հասցնելու պայմաններ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	<p>1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>1.1. Բանակցություններ Լոռու մարզպետարանի քաղաքաշինության վարճության հետ</p> <p>1.2. Բանակցություններ երթուղին սպասարկող տրանսպորտային կազմակերպությունների հետ</p> <p>1.3. Սեզոնին համապատասխան ճկուն գործելակերպ</p> <p>2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>2.1.</p>						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Տրանսպորտի բարձր ինքնարժեք						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի ազգաբնակչություն, երթուղին սպասարկող կազմակերպություններ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ							
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն							

Ծ Ր Ա Պ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Պ Ի Ր
Համայնքային կենտրոնի գույքի ձեռքբերում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքային ժողովների, մշակույթային միջոցառումների համար անբավարար պայմաններ							
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Համայնքային կենտրոնի դահլիճի շահագործման միջոցով ակտիվացնել համայնքի հասարակական մշակույթային կյանքը							
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Առկա է դահլիճ առանց գույքի	Նստարանների ձեռքբերում	Նստարանների ձեռքբերում	Նստարանների ձեռքբերում	Նստարանների ձեռքբերում	Նստարանների ձեռքբերում	Նստարանների ձեռքբերում		
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Թիրախային արժեքներ							
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Թիրախային արժեքներ							
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նստարանների ձեռքբերում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.							
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝ 300000							
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ								
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը								
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնք							
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019-2023թթ							
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ձեռք բերել նստարաններ, սեղաններ, աթոռներ դահլիճի համար:							

Ծ Ր Ա Պ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Պ Ի Ր

Դպրոցի զուգարանների և սանհանգույցի հիմնանորոգում

(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Դպրոցի փայտաշեն զուգարանների փայտե պատերի ու հատակի փթացության պատճառով առաջացած պոտենցիալ վտանգ, շենքերի ներսում գործող սանհանգույցի անհամապատասխանություն աշակերտների թվին և տարիքային բաշխվածությանը:						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Ապահովել աշակերտների անվտանգությունը, բարելավել սանիտարահիգիենիկ վիճակը դպրոցի շենքի ներսում						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		Գործնականում սահմանափակվել է զուգարանների շահագործումը, սանհանգույցները առաջացնում են սանիտարահիգիենիկ խնդիրներ	2018	2019	2020	2021	2022 2023
1500000							
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ							
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Փաստաթղթային ապահովում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Համայնքի գործազուրկ բնակիչների աշխատույժ Համապատասխան շինանյութ Բեռնատարներ, շինարարական տեխնիկա						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Շինանյութի բարձր գին						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Սարահարթի միջնակարգ դպրոց						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019թ մարտ-հունիս						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	<<Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման միջոցով՝ գործազուրկների ժամանակավոր զբաղվածության ապահովում>> ծրագրի ներկայացուցիչը ուսումնասիրում է խնդիրը: Այս ծրագրից ակնկալվող ներդրումը 1500000 դրամ է, համայնքը ներդնում է ծրագրի արժեքի 20%-ը՝ 300000դրամ: Նախապես կատարվում է համապատասխան շինանյութի գնումը պարապուրդներից խուսափելու համար, Սարահարթի բնակիչ հանդիսացող գրանցված գործազուրկների միջոցով կազմակերպվում են դպրոցի զուգարանի և սանհանգույցի հիմնանորոգման աշխատանքները:						

Ծ Ր Ա Պ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Պ Ի Ր
Խմելու ջրի ջրհավաք ավազանի մաքրում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Խմելու ջրի մեխանիկական աղտոտվածություն և քանակի անբավարարություն						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Ապահովել համայնքը որոկյալ և բավարար քանակի խմելու ջրով տարվա բոլոր ժամանակահատվածներում						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
			500000	500000	500000	500000	500000
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Մաքրել ակունքները, տեղադրել հավաքման կոլոդեցներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Մաքրել ակունքները, կարգավորել ջրահավաք ավազանը 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.					
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 1250000 Կապիտալ ծախսեր՝ 1250000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 2500000						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Ազատ աշխատույժ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Սարահարթի ազգաբնակչություն						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019թ - 2023թ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն							

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր
Կաթի վերամշակման կետի ստեղծում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Գործազրկություն, աշխատատեղերի բացակայություն, բնակչության արտահոսք, կաթնամթերքի իրացման դժվարություններ						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Աշխատատեղերի ստեղծում, գործազրկության ծավալների նվազեցում, զբաղվածության ավելացում, կաթի վերամշակման հնարավորություն, անասնապահության խթանում						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Բանակցում ներդրողների հետ, աշխատատեղերի ստեղծում	Անասնազլխա քանակի աճ	Անասնազլխա քանակի աճ	Անասնազլխա քանակի աճ	Անասնազլխա քանակի աճ			
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Թիրախային արժեքներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	2018	2019	2020	2021	2022
	Թիրախային արժեքներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	2018	2019	2020	2021	2022
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Բանակցություններ ներդրողների հետ 1.2. Շինության տրամադրում և հարմարեցում արտադրական պրոցեսին 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Ազատ աշխատույժ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Կաթի բարձր ինքնարժեք						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի անասնապահներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019թ -2023թ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Հայտնաբերվում են պոտենցիալ ներդրողներ, տրամադրվում է համապատասխան տարածք, տեղադրվում են կաթի վերամշակման սարքավորումներ, պայմանագրեր են կնքվում համայնքի և հարակից բնակավայրերի կաթ արտադրող տնտեսությունների հետ, ինչպես նաև վերամշակող և սպառող կազմակերպությունների հետ:						

Ծ Ր Ա Պ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Պ Ի Ր
Սարահարթի քարի հանքի շահագործում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Գործազրկություն, աշխատատեղերի բացակայություն, բնակչության արտահոսք						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Աշխատատեղերի ստեղծում, գործազրկության ծավալների նվազեցում, զբաղվածության ավելացում						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		Քարի բաց հանքի առկայություն	2018	2019	2020	2021	2022
		Բանակցում ներդրողների հետ, աշխատատեղերի ստեղծում	Աշխատատեղերի ավելացում	Աշխատատեղերի ավելացում	Աշխատատեղերի ավելացում	Աշխատատեղերի ավելացում	Աշխատատեղերի ավելացում
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Փաստաթղթային ապահովում, երկրագիտական ուսումնասիրության եզրակացության ստացում						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
			Երկրագիտական ուսումնասիրություն				
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Փաստաթղթային ապահովում, քարի որակի և ծավալների գեոդեզիական հետազոտություն 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Համայնքի բնակիչների աշխատույժ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Հնարավոր ցածր որակ Հնարավոր սակավ պաշարներ						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչներ, անհատ ներդրողներ, հանքարդյունաբերությամբ զբաղվող ընկերություններ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ							
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ապահովում է համապատասխան փաստաթղթային հիմքերը, կատարվում է քարի որակի ու պաշարների երկրագիտական հետազոտություն, հայտնաբերվում են պոտենցյալ ներդրողներ, սկսվում է քարի արդյունահանումը: Ծրագրի իրականացման արդյունքում համայնքի ազգաբնակչության համար կստեղծվեն աշխատատեղեր, համայնքին և հարակից գյուղերին կմատակարարվի էժան քար շինարարություն կազմակերպելու համար:						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

Կարի արտադրամասի բացում

(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Գործազրկություն, աշխատատեղերի բացակայություն, բնակչության արտահոսք							
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Աշխատատեղերի ստեղծում, գործազրկության ծավալների նվազեցում, զբաղվածության ավելացում							
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Համայնքում առկա շենք	Բանակցում ներդրողների հետ, աշխատատեղերի ստեղծում	Աշխատատեղերի ավելացում	Աշխատատեղերի ավելացում	Աշխատատեղերի ավելացում	Աշխատատեղերի ավելացում			
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Թիրախային արժեքներ							
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Թիրախային արժեքներ							
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	<p>1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>1.1. Տարածաշրջանում նմանատիպ արտադրության առկայություն</p> <p>1.2. Ազատ աշխատուժի առկայություն</p> <p>2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>2.1. Արտադրության կազմակերպում</p> <p>Սպառման շուկաների ընդլայնում</p>							
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝							
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Համայնքի բնակիչների աշխատույժ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Սպառման սահմանափակ շուկա							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչներ, անհատ ներդրողներ, համայնք							
Ծրագրի սկիզբն ավարտ	2019թ-2023թ							
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Բանակցություններ են տարվում պոտենցիալ ներդրողների հետ, տրամադրվում է համապատասխան տարածք:							

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր
 Մանկական խաղահրապարակների ստեղծում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Երեխաների ազատ ժամանցի կազմակերպում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Համայնքի բակերում և առանձին չօգտագործվող տարածքներում տեղադրել ճոճանակներ, սղարաններ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Նմանատիպ սարքերի բացակայություն						
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Թիրախային արժեքներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		Նմանատիպ սարքերի բացակայություն					
	Թիրախային արժեքներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
2018		2019	2020	2021	2022	2023	
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նախատեսված միջոցառումների շրջանակներում յուրաքանչյուր տարի տեղադրել ճոճանակներ, սղարաններ 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Նախատեսված միջոցառումների շրջանակներում յուրաքանչյուր տարի տեղադրել ճոճանակներ, սղարաններ /շարունակական						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Համայնքի բնակիչների աշխատույժ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի երեխաներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019-2023թթ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ոչ մեծ ֆինանսական ներդրումներով ապահովում է համայնքի բակերում առանձին չօգտագործվող տարածքներում ճոճանակների, սղարանների տեղադրումը: Ծրագիրը կարելի է իրականացնել երիտասարդների, շահագրգիռ անձանց օգնությամբ:						

Ծ Ր Ա Պ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Պ Ի Ր
Արևային ֆոտովոլտային կայանների տեղադրում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքայի էլեկտրաէներգիայի ծախսի կրճատում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Այլընտրանքային էներգիայի օգտագործում						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. նախագծման աշխատանքներ 1.2. Աշխատանքների իրականացում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբ՝ 2019 այնուհետև շարունակական մինչև 2023թ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ֆոտովոլտային համակարգի որպես էլեկտրաէներգիայի ստացման այլընտրանքային աղբյուր:						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր
Հակակարկտային կայանների տեղադրում
 (Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Հակակարկտային կայանների տեղադրում գյուղատնտեսական նշանակության հողերում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ	Գյուղ նշանակության հողերի պաշտպանություն կարկուտից						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Համայնքում կարկուտից պաշտպանող տարածքներ 200հա	200					
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	Թիրախային արժեքներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Մրցույթի հայտարարում 1.2. կայանների ձեռքբերում և տեղադրում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Առկա մշակվող գյուղ նշանակության հողատարածքները						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Ֆինանսական միջոցների պակաս						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի հողօգտագործողներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2019 թ						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն							